

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

21. števil.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1896.

VI. leto.

Otvoritev velikovške šole.

Koroški Slovenci so pravi raje v narodnem oziru. Vse njih prošnje za slovensko šolo in slovensko uradovanje so bile dosedaj bob v steno. Koroške ljudske šole so tudi v slovenskem delu dežele nemške, slovenščina se le v toliko uporablja, da se more potem poučevati v nemščini. Otroci se v ljudski šoli v slovenskem niti čitati in pisati ne nauče. Nemški pouk pa tudi slovenski deci ne koristi, kajti nemške besede, katerih se v šoli nauči, kmalu pozabi. Da družba sv. Mohorja s svojimi knjigami ne vzpodbuja mladine, da se pozneje, ko že pride iz šole, vadi v slovenskem čitanju, bi slovenski Korošci naravno kulturno morali zaostati za svojimi nemškimi sodeželani. Poleg tega je pa zahvaliti še izredno nadarjenost Slovencev, da ostajajo z nemškimi Korošci vsaj približno na jednaki stopinji omike. Da se mora v šoli poučevati vse predmete v materinščini, to je jedno glavnih vzgojeslovnih pravil, katero priznavajo tudi nemški vzgojeslovci, katerega pa nečejo poznati, kadar gre za Slovence.

Ko vse moledovanje pri oblastvih ni nič pomagalo

in se je stvar z vsemi mogočimi sredstvi odlašala in prekladala iz urada v urad, so koroški Slovenci bili prisiljeni poprijeti se samopomoči. S pomočjo družbe sv. Cirila in Metoda osnovali so si slovensko šolo v Šent Rupertu pri Velikovcu na Koroškem. Slovenci morali so storiti sami, kar bi po zakonih zanje morala storiti dežela oziroma občina.

Zlasti so pridno Korošci znašali darove, da se osnuje ta šola, v kateri se bodo otroci vzgajali v slovenskem dubu. In dan 25. oktobra je bil za slovensko Koroško velepomemben, kajti ta dan se je otvorila s primerno slavnostjo velikovška slovenska ljudska šola. Ta dan je pokazal, da se slovenski Korošci še dobro zavedajo svoje narodnosti. Zbralo se je namreč prepostega naroda na tisoče. Kdor je mislil, da je slovenski Koratan za naš narod že izgubljen, prepričal se je lahko ta dan, da se je motil. Vsi upori naših narodnih nasprotnikov niso imeli zaželenega uspeha.

Prišlo je pa k tej pomenljivi slavnosti tudi nekaj Slovencev iz drugih dežel.

LISTEK.

Ob mrtvaškem odru.

Sličica. Spisal Srečko Lásčan.

(Konec.)

Leta tekó, rekel bi lahko, tako hitro, da jih niti ne zapazimo, da se premikajo. Le, kadar postanemo stari, tedaj šele se zavemo, da smo bili nekaj drugačni, in da nas je izpremenil čas. Vse gre polagoma, mirno, po redu in vendar tako hitro . . .

No, — in Strlé je umrl. Po godu je bilo to njegovemu sinu Tinetu, kateri že ni mogel dosti trpeti očeta, odkar je bil ta postal onemogel. Samoprideu in skopuhu smilila se je že hrana, katero je moral dajati staremu očetu; smilil se mu je čas, katerega je porabil v to, seveda le prisiljen, da je postregel bolnemu očetu. Človek, kamenitega srcá, je skrbel le za svoj dobiček, da je šlo njemu dobro, za blaga čustva, za oživljajočo ljubezen ni

imel prostora v prsu. Umeje se, da se tudi njegovi ženi ni godilo predobro.

Predno je umrl stari, odpuščal je Ivanu vse od srca.

„Povej mu, da ga blagoslavljam, ako se kdaj snideda!“ Naročal je Tinetu na smrtni postelji ter ga učil, naj skrbi za brata, ako ga pota usode še pridrvé kdaj na dom.

In umrl je Strlé ter ležal na mrtvaškem odru . . .

Ivanu se je godilo slabo, proketo slabo. Kako pa naj bi imel kaj sreče človek, kateri je učinil tako hudo delstvo: zapeljal je nedolžno deklico — osramotil očeta — sebe — rodovino — brata malone ubil — — —

Potikal se je širom naše zemlje, delal je toliko, da je živel. Po dobrih letih pa se mu je vzbudil kes in je pričel misliti na dom. Upal je odpuščanja pri očetu, za brata pa je dvomil, jako dvomil. Prišedši v domačo okolico pa je čul žalostno vest, da mu je oče umrl. To ga je potrló, da se je hotel zopet vrniti v tujino, ne da bi obiskal dom.

Ob desetih dopoldne je bila cerkvena slovesnost. Gospod vikar Valentin Podgorc je imel slavnosti primeren cerkven govor. Slovesno mašo je imel gospod dekan Jos. Wieser. Po maši je bila zahvalna pesem, nato se je pa iz cerkve pomikal spreved v šolsko poslopje s cerkvenimi zastavami. Dekan Wieser je potem blagoslovil šolsko poslopje. Potem je pa bilo v šoli slavnostno zborovanje. Stolni kanonik Matej Ražun je imel potem slavnostni govor. Naglašal je, da že zdrava pamet uči, da je uspešen pouk mogoč le na podlagi materinega jezika v šoli. Otroke poučevati v tujem jeziku, se pravi prazno slamo mlatiti. Zgodovina nas uči, da se je slednji narod povzdignil do višje omike le na podlagi materinščine. Kljub temu so pa na Koroškem vse šole nemške izjemši tri. Nova šola družbe sv. Cirila in Metoda bode slovenske otroke učila čislati in spoštovati materinščino. Slovenski jezik bode pripomoček, s katerim bode vzgojevala mladino. Slovenski jezik bode pa tudi v njej glavni predmet. Nova šola bode mejnik mej hudo preteklostjo in boljšo bodočnostjo.

Zastopnik „Družbe sv. Cirila in Metoda“ državni poslanec in družbin blagajnik gospod Anton Koblar je izrekel nado, da z novo šolo zasije nada boljše bodočnosti za koroške Slovence. Potem je izročil predsednici šolskih sester, ki bodo učile v tej šoli, ključ hiše.

Govorila sta še gospoda kaplan Rozman in vodja Legat. — Nato je pa bil slavnostni banket v Ane Authman gostilnici. Udeležilo se ga je veliko število rodoljubov

vseh stanov. Pelo je pri banketu društvo „Gorotan“. Vrstile so se navdušene napitnice. Dekan g. Wieser je napil presvetlemu cesarju, g. Koblar župniku Treiberju, ki se je toliko trudil in žrtvoval za to stavbo. Dr. Tavčar je napil slovenskemu Korotanu in naglašal, da kadar gre za koroške Slovence, smo vsi jedini. Bilo je pa še več drugih napitnic, a bi bilo preobširno, ko bi hoteli vse navajati.

Slavnost je pokazala, da Slovenci poznajo pomen te šole. V noči od 26. na 27. dan oktobra so pa Nemci po svoje pokazali, da jim je ta pomen tudi dobro znan. Nemci se od nekdanj radi odlikujejo s svojo nasilnostjo, zato se ne čudimo, da so tudi velikovski Nemci svoje mnenje izrazili na bolj surov način. Slednji daje duška svojim čutilom na način, ki je primeren njegovi izobraženosti in njegovemu značaju. Velikovski Nemci so to storili s tem, da so pobili v omenjeni noči novi šoli okna. Pokazali so torej, kak strah imajo pred novo šolo, da se bojé, da bode njih delovanje jako oviralo.

V novo šolo se je upisalo že 80 učencev. S tem je pač dokazano, da je šola bila potrebna. S tem je na laž postavljena trditev koroških Nemcev, da Slovenci sami ne žele slovenskih šol. Baš dober obisk velikovške šole bode Slovincem v drugih krajih gotovo olajševal boj za slovensko šolo. Ko bodo slovenski Korošci videli uspeh slovenske šole v Velikovcu, bodo še odločneje nadaljevali boj za slovenske šole in ne bodo odjenjali poprej, da zmaga pravično stvar.

Novo Mesto, dolenjska metropola.

(Konec.)

Dolenjska ima najpripravnejšo lego za sadje. Ob Gorjancih, to- in onstran, rodi sadje nebeško lepo. Ko to začne roditi, kar se je že doslej sadnega drevja posadilo in če se še marljivo naprej sadi, imela bo Dolenjska

več sadja, kakor Dolenje Štajerska. Za takozvane voščenke, priljubljena strpljiva namizna jabolka, je obnebje in zemlja tako ugodna, ko ob Savi na Slovenjem Štajerskem. Da celo tirolski rožmarin, jedna najboljših vrst

„Mrtvega hočem prositi odpuščanja, da se mi vsaj notranjščina umiri, da ne bom letal nemiren, kakor večni popotnik.“

S tem sklepom stopil je v očetov dom. Strlé je umrl ter ležal na mrtvaškem odru... Mučna čutila so ga navdajala. Milo se mu je storilo, da ga je lastni brat tako prezrl, toda mislil je le na očeta. Snel je pokrivalo, hlastno stisnil oljkovo vejico in pokropil krvnega očeta. V očesne jamice prilezli sta mu dve solzi, kakor iz stekla. Od plamena lojevih sveč dobili sta čuden lesk... Obraz je izražal, kaj je trpela duša. Zrl je mrtvecu v obraz, ustna pa so gibala srčno molitev...

Tiho, svečano je bilo v sobi. Grlica je udarila s peroti, nagnila črno obrobljen vratak naprej in dala od sebe čuden glas. Ivan je pristavil stol, stopil nanj in poljubljal blede, mrzlo očetovo lice.

„Oče, ljubi oče, samo vi mi odpustite, samo vi in za drugi svet se ne menim!“

Velike kaplje so kapale iz Ivanovih oči na mrtvo trhlo lice...

Prijazna grlica se je oglasila drugič, morda je imela ona srce za to, za kar ga niso imeli drugi ljudje.

Nekaj je dopovedovalo Ivanu, da mu je oče odpustil vse in potolažen je pokropil zadnjič očeta. Obrnil se je še jedenkrat na oder in hotel oditi tiho, kakor je prišel. Ozrl se je po sobi, in čudne bolesi so tedaj objemale njegovo dušo. Vsaj je bila to njegova rojstna hiša, tu ga je božala mamica po mehkih kodrih, tu ga je negoval oče — sedaj pa mora od tu, pregnan po lastni krvi. S težavo se je ločil iz sobe, kar dahniti mu ni dalo.

„Z Bogom ti očetov dom, z Bogom na veke!“ šepetal je v veži, ko ni opazil nikjer nobenega. Brat se mu je bil skril in njemu je bilo to zdaj že po godu. Pospešil je korake.

Tudi taka so dandanes človeška srca!

jabolk tukaj lepo rodi. Pa slive, češplje! Ob Gorjancih, n. pr. Rudeževa gospa slivovko žge, ki ima 50 stopinj. Veliko trgovišče za sadje postalo bi lahko Novo Mesto.

In dobimo novo postopanje v civilnih stvareh. Okrožno sodišče v Novem Mestu bo že itak po večjem trgu dobilo veliko opraviti s trgovinskimi pravnimi in okrajno sodišče z družimi, kaj šele, ko bo po novem postopniku tudi okrožno sodišče pritožno sodišče. Za polovico več uradnikov pride v mesto in za polovico več ljudi prihajalo bo k obravnavam. To vse hoče jesti, piti in stanovati. To bo privabilo tisoč in tisoč prodajalcev na ta trg, tu se bo lažje prodajalo, ker bo potreba za pridelke poljedelca.

Tako postane lahko Novo Mesto velik trg za navedene pridelke, veliko trgovišče za svinje, konje in govejo živino in tako veliko mesto. Da to postane, na tem mora ležeti biti ne samo Novomeščanom, ampak tudi kmetu iz Dolenjske. Kmetu služi veliko mesto z velikim trgovinam najboljšo. Ni mu treba daleč vozariti svojih pridelkov in ker ima v mestu dosti znanja, je kupčija kmalu gotova. V to mesto lažje zahajajo njegovi otroci ter se tam nastanejo kot rokodelci, trgovci. Zato je treba, da se dolenjski kmetovalec, kar se dá, briga za to, da na trg v Novo Mesto svoje stvari spravlja. Kolikokrat je zastoj v prejšnjih časih daleč vozaril v Ljubljano, zakaj bi ga zdaj oplašilo par zastojnih voženj v Novo Mesto. Ko bodo kupčevalci izvedeli, da so novomeški trgi veliki, se bodo kmalu privadili nanje.

Novomeščani pa naj bodo oprezní, da se kaj ne zamudi. Vse se naj stori in če se mora občina precej zadolžiti, da se pripravi veliko trgovišče v Novem Mestu.

Iz nič ni nič in naj potomci kaj plačujejo tega, kar se storiti mora, ako neče trgovišče se drugam kam preseliti, oziroma se drugod kje razviti. Pogoji so dani za lep razvoj mesta, ali le močno razvita trgovina bo pomagala mestu na noge.

Visoka vlada se je po potresu lepo zavzela, da pomaga Ljubljani na noge. Storilo se je dosti za to. Ali ista naj tudi gleda, da se ne skvari trgovišče v Novem Mestu, da se to mesto povzdigne, da bo dežela imela tudi v Novem Mestu večje trgovišče in središče gmotnega in duševnega življenja. Država je za Dolenjsko doslej malo storila, ali dosti dobila v vojaki in davkih iz nje. Naj stori glede iste svojo dolžnost, kakor jo je glede Dolenje Štajerske v gmotnih ozirih. Dolenjska je po značaju ljudstva ter zemlje, obneha to, kar je Slovenje Štajersko. Tako lepa ter bogata bi bila lahko tudi Dolenjska, ko Slovenji Štajer, ako bi se bilo že pred 50 leti začelo skrbeti za njo. — Država bo imela le dobiček iz te skrbi, ker imela bo krasno gmotno in duševno razvito veliko deželo in davkarski uradi dobivali bodo mnogo denarja. Vsak milijon državnega podpornega denarja bo nosil obilne obresti in se bo v kratkem urinil.

Ako bi le naši državni organi plodovitost Dolenjske ter njene pridelke ter ljudstvo, ki je za trgovino kar le ustvarjeno, dobro poznali in bi prišel jedenkrat merodajen mož, ki bi z ljubeznijo to deželico gledal in z razumom, šlo bi hitro naprej. — Dokler pa tega ni, pomagajmo si Dolenjci sami, delajmo meščani in kmeti složno na to, da ustvarimo v Novem Mestu veliko trgovišče. Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal velja še dolgo, žal za nas Dolenjce.

Politični pregled.

Domovinski zakon. Državni zbor je rešil domovinski zakon. Po novem domovinskem zakonu dobi vsakdo domovinstvo, ako je devet let bival v kaki občini in tačas ni dobival nobene podpore od domovinske občine. Stopi prav za prav šele v veljavo 1901. leta. Kajti desetletno bivanje se bode štelo od 1891. leta sem. Novi domovinski zakon pomenja veliko razbremenje kmetijskih občin. Zanj so glasovali vsi slovenski poslanci. Upijali so se pa novemu domovinskemu zakonu zlasti krščanski socijalisti in narodni Nemci. Krščanski socijalisti so zlasti naglašali, kako velika bremena zadenejo Dunaj. Izmed dunajskih poslancev je za ta zakon glasoval jedino liberalci profesor Suess.

Deželnozborske volitve. Pri deželnozborskih volitvah na Moravskem so Nemci zgubili dva mandata. Češka katoliška stranka je dobila pet mandatov in bode torej že delala zgago v deželnem zboru in krhala češko jedinstvo. — Na Dolenjem Avstrijskem so v kmetijskih občinah in v mestnih liberalci skoro popolnoma pogoreli. Večino bodo imeli v deželnem zboru krščanski socijalisti v zvezi z nemškimi nacionalcí. Dolenje avstrijski krščanski socijalisti se pa vedno bolje kažejo kot prave klerikalce. —

Na Solnograškem in Predarlškem bode ta nova deželna zbor imela klerikalni večini.

Protiprostopozidarstvo. Pred nekaterimi leti je Francoz Leon Taxil izdal neko knjigo, v kateri pripoveduje, da je bil prostozidar in je iz lože izstopil. Potem opisal je nauk in obred prostozidarjev. Pripisuje vse mogoče zlobnosti prostozidarstvu, zlasti jim podtika vse politične umore. Ta knjiga se je dobro razpečavala, posebno vsa klerikalna stranka jo je razširjevala in izkoriščala v svoje namene. Prevedla se je tudi na slovenski. Neki goreč klerikalec je na podlagi te knjige in nekaterih drugih spisov podobne vrednosti spisal več člankov za „Slovenca“, v katerih skuša dokazati, da se slovenska liberalna stranka drži prostozidarskih načel. Iztrgal je iz raznih člankov našega lista razne stavke in je po svoje zasukal, kakor je pri klerikalcih že navada. Na Francoškem je potem izšla cela vrsta knjig proti prostozidarjem. V njih so se pripovedovale čudne stvari. Sam hudič obiskuje prostozidarje. V jednom spisu se hudič opisuje kakor krokodil, ki igra na glasovir in gospodinjo zapeljivo ogleduje. Natančno se je opisala ženitvena pojedina prostozidarja višjih redov pri mizi duhov svatovski oble

čeni. Nadalje se opisuje neka Sofija Walder, ki je stara mati Antikristova. Pripoveduje se, da jej hudič v podobi kače z repom zapisuje odgovore na razna vprašanja. Natančno se v njej opisujejo hudičeve delavnice v Gibraltarju. Še celo vrsto tacihi bedarij se nahaja. Posebno pozornost je pa zopet vzbudila knjiga o mis Vaughan. Tajnosti pekla. V nji razkriva protiprotozidarske tajnosti neka mis Vaughan, ki je baje izstopila iz protozidarske lože. O njej se ne vé, kje je rojena in kje je. Sodi se, da je to knjigo spisal Leon Taxil in se izmislil, kar je v njej, katero je nemški priobčil „Pelikan“, slovenski pa naš „Slovenec“. Na protozidarskem shodu so se pa nemški duhovniki ustavili tej slepariji. Leon Taxil je zagovarjal vse kot resnično, kajti videl je, da je njegov obrt v nevarnosti, a ni mogel nasprotnikov prepričati. Nemški katoliški listi so tudi skoro brez izjeme stvar označili za sleparijo. Dognalo se je, da je v Parizu cela družba, ki spisuje protozidarske knjige in jih razpečava. To so ljudje, ki sami ničesa ne verujejo in se razne reči izmišljujejo, da le delajo dobičke. Od „Slovenca“ bi bilo pošteno, da prekliče vsa obrekovanja, ki jih je na podlagi protiprotozidarskih spisov nametal na narodno stranko. Seveda tega ne bode storil, ker klerikalci tudi obrekovanje imajo za dobro stvar, ako jim koristi.

Volitve na Ogerskem. Na Ogerskem je pri volitvah vladna stranka dobila veliko večino. Nekatero opozicijske stranke so kar uničene. Takemu izidu se ni čuditi. Pri volitvah se je grozno pritiskalo in sleparilo. Da niso mogle vladi nasprotne stranke agitovati, se je že v nekaterih krajih bilo proglasilo obsedno stanje. Razburjenost ob volitvah je bila tako velika, da so morali sklicati rezerviste in se je iz naše državne polovice bilo poslalo mnogo vojakov na Ogersko. Pri izgredih pred volitvami in na dan volitev je bilo kacic 50 ljudij ubitih in več sto ranjenih. Katoliška ljudska stranka, ki se je kazala Slovanom nekoliko prijazna, je zmagala z 21 kandidati. Nekaj več mandatov bi bila še dobila, da se ni postavila povse na klerikalno stališče. Protestantski Slovaki in pa

pravoslavni Srbi in Rumuni jo zatorej ne morejo podpirati. Duhovščina je zanje močno agitovala, zlasti nižja, višja je pa celo malo vladno stranko podpirala. Sicer bode pa novi državni zbor sestavljen največ iz političnih ničel, ker je vlada gledala, da je odstranila vse nadarjenejše moze, ki bi ji utegnili kako biti nevarni.

Stoletnica hišnih števil. Letos je sto let, kar je Berolin dobil hišne številke. Nemški listi so to porabili, da so Prusom peli slavo. Berolin je prvo mesto na svetu, ki je dobilo hišne številke. Pariz jih je dobil šele 1805. l. Veselje je pa Nemcem skazil c. kr. konservator v Pragi Jan Herain. Ta je dokazal iz zgodovinskih listin, da je že 1770. leta izšel dvorni dekret, da se imajo na Češkem pri hišah napraviti številke. Še tisto leto je Praga dobila hišne številke. Če je bila Praga prvo mesto, ki je dobilo hišne številke, se ne dá dokazati, a 25 let jih je prej imela kakor Berolin. — Kdaj so dobili hišne številke na Slovenskem, se ne vé. Leta 1786. so jih že imeli, torej deset let pred Berolinom, kar je vidno iz neke listine.

Nemška zvestoba. Neki nemški list je sedaj razkril, da je bila Nemčija v zvezi z Avstrijo in Italijo ob enem v zvezi z Rusijo. Ko bi torej Avstrija imela kak boj z Rusijo, bi jej Nemčija ne bila pomagala. Zvezo z Rusijo je pretrgal šele kancelar Caprivi leta 1890. Nemčija je tedaj Avstrijo vodila za nos.

Srbija in Rumunija. Srbski kralj Aleksander je bil koncem oktobra obiskal rumunskega kralja. V Bukureštu je bila razsvetljava, ko je ondu bival srbski kralj. Posebnega političnega pomena ta obisk menda nima.

Ustaja na Kubi še ne bode tako hitro končana. Sama španska vlada ne upa, da bi to bilo poprej mogoče, kakor v marcu. Torej še celih pet mesecev bode bojevanje. V marcu nastopi v Združenih državah novi predsednik in od njega bode mnogo odvisno, kako se razvijó nadalje razmere na Kubi. Ko bode Mac Kienley predsednik, je pričakovati, da bode ustaše podpiral, kajti on se drži gesla, da se morajo evropske države popolnoma izriniti iz Amerike. Amerika je za Američane!

Dopisi.

Iz Višnje gore, 13. oktobra. Višnjanje kot verni katoličani, niso hoteli dolgo verjeti, da bi mogel imeti kak katoliški list le količkaj slabega namena; a sedaj so se tudi Višnjanje do dobrega prepričali, da „Slovenca“ in njegovima dopisnikoma iz Višnje gore od 5. oktobra t. l. je le na tem ležeče, da bi se izpodkopal tudi najmanjši meščanski upliv. Pred kratkim moral je „Slovenec“ vzprejeti popravek o dopisu iz Višnje gore, v katerem je hotel ogrditi mestni sejmarski red, sedaj pa zopet trobi v svet neresnico o prebivalcih višnjegorskih. Nikakor ni res, da bi meščanje vrgli kdaj iz svoje zveze kakega tržana! Le nekdanji župan dedendolski, ki se je tudi bal za svoj županijski stol, prestavil je bil, ne da bi bila za to vedela deželni odbor in mestna občina v času, ko so se delale „nove mape“, mejo mej občino Višnja gora in Dedendol, od potoka Višenjca pri mostu na „Fabriki“ in

sedanjega „Hribarja“, ki je delila občini nekaj do male ceste. S tem si je hotel zagotoviti župansko mesto, zakaj vedel je dobro, da bi s časoma vender le utegnil najti se kak občan, ki bode vedel, da župan dedendolski ne sme stanovati v Višnji gori. Prezira se tudi slepo napredek mestni. Ravno v zadnjem času žrtvovalo se je več tisočakov za popravo mestnih poslopij iz sejmišča Mestni davkoplačevalci v občini Dedendol, kjer imajo svoja zemljišča, začeli so se pa tudi poleg svojih dolžnostij zavedati, tudi svojih pravic ter se skupno udeleževati ondotne občinske volitve. Mesto zmagalo je pri zadnji volitvi moralno in prodrlo s 4 svojimi zastopniki. Sedanji župan voljen je bil le z 8, a ne več z 12 glasovi. Kdo neki tudi tukaj napreduje? Pri prvi volitvi dne 30. aprila 1895. leta so bili Višnjanje v večini. In ko bi c. kr. deželna vlada te volitve ne bila zavrgla,

župan dedendolski bi ne bil več zagrizeni sovražnik Višnji gori. Ometavati volitev je imel uzrok jedino le g. Omahen, ker mu je šlo le za župansko čast. Celih 18 mesecev koval je potem volilni imenik, ter ga slednjič razdelil v tri razrede. Višnjanje morali so ga le priganjati k pravični sestavi imenika. Rekurz delal je pa le gospod Omahen, ter tako uničeval sam lastno delo svoje, seve, da za zagrinjalom nekega drugega volilca. Kakor utopljenec, posluževal se je tudi on več pripomočkov, da bi volitev ovrigel. Slednjič poročal je celo merodajnim krogom, da je sestavil volilni imenik na podlagi izkaza

davkoplačevalcev od leta 1893. To pa nikakor ni moglo biti res, ko je vendar imel na razpolago tudi novi izkaz, katerega mu je bil neki Višnjjan prinesel leta 1895. od c. kr. davkarije zatiške v volitveno svrho! Tako delati more pa le sedaj imoviti nekdanji „Kbličev Miha“ iz Gabra, kjer pa ne morejo biti vsi ljudje doma, zakaj Gaber je še manje mesto kot Ribnica! Slednjič svetujem g. županu občine Dedendol še to, da naj popravi izvolitev občinskega starešinstva svojega tako, da bode uga-jalo § 37. odstavek 2. obč. volitvenega reda.

Slovenske in slovanske vesti.

(Dopolnilna deželnozborska volitev.) V volilnem okraju Velike Lašče - Ribnica - Kočevje je bil voljen dne 29. oktobra t. l. pri dopolnilni volitvi poslanca za deželni zbor kandidat narodne stranke, državni poslanec gospod Fran Višnikar s 44 glasovi, dočim je dobil klerikalni kandidat Merhar samo 34 glasov, četudi je duhovščina z vsemi silami delala zanj. Klerikalci so bili silno potrti, videč, da volitve volilnih mož zanje niso ugodno izpale, in so se pogajali s Kočevci, da bi volili kakega Nemca, samo da Višnikar ne zmaga. Kočevski volilni možje pa niso hoteli o tem ničesar slišati.

(Interpelacija Koblarja.) Državni poslanec gospod Anton Koblar je v državnem zboru interpeloval vlado zaradi samovoljnega postopanja celovškega okrajnega glavarja, ki je brez vsacih utemeljenih povodov prepovedal pred volitvami slovenske shode. Vspeh te interpelacije in podobnih interpelacij drugih poslancev glede samovoljnega postopanja okrajnih glavarjev v drugih deželah je bil, da je grof Badeni naročil podrejenim oblastvom, da se imajo strogo držati zakonov v tacihih stvareh in tudi morajo vsako prepoved po zakonu utemeljiti.

(Dr. Šušteršič — odločen narodnjak) Dne 16. oktobra je imel dr. Šušteršič prvi govor v državnem zboru. Govoril je o neki stvari, ki se tiče posojilnic. Svoj govor je pričel v slovenskem jeziku, češ, da dokaže, da se sme v državnem zboru tudi slovenski govoriti. „Slovenec“ seveda zaradi tega hvali Šušteršičevo narodno značajnost, dasi se je pred leti norčeval, ko so Mladočehi češki govorili. „Slovenec“ pravi, da hoče dr. Šušteršič zahtevati pravice za slovenščino do skrajnosti. Potem bi bil moral dr. Šušteršič zahtevati, da pride njegov govor tudi v stenografični zapisnik, kamor pridejo vsi govori poslancev. Tega pa ni storil in njegove slovenske besede niso zabeležene. Nadalje bi bil moral zahtevati, če res misli stvar tirati tako daleč, da ga konservativni klub podpira v tej stvari, če ne pa iz kluba izstopiti. Ker g. dr. Šušteršič tega ni storil, se vidi, da mu je „Slovenec“ preveč hvalo pel. Dr. Šušteršič je pri svoji volitvi videl, da mu je škodovalo, ker je na sumu, da je premalo naroden. Zato je pa sklenil, se v državnem zboru postaviti bolje na narodno stališče. Njegov slovenski govor ni dokaz njegove narodne odločnosti, temveč dokaz, da se boji, da bi ga zopet ne volili.

(Slovenščina — obvezni predmet na srednjih šolah kranjskih.) Deželni zbor je bil sklenil na predlog poslanca Hribarja resolucijo, s katero je zahteval, naj se uvede slovenščina kot obvezni predmet na vseh srednjih šolah na Kranjskem. Deželni šolski svet kranjski se je o tej resoluciji posvetoval v zadnji seji in sklenil, da se slovenščina uvede kot obvezni predmet za vse učence na vseh srednjih šolah na Kranjskem. Izjeme dovoljeval bode deželni šolski svet, in sicer takim učencem, kateri so prišli iz kake druge kronovine in v kak višji razred srednjih šol. Uvedenju slovenščine kot obvezni predmet se je mej drugimi posebno upiral prošt Klofutar.

(Kaznovan duhovnik.) Pri zadnji državnoborski volitvi je gospod Anton Hribar, takrat kaplan na Dobrovi, stal kakor skala na strani dr. Gregoriča. Za to skrajno drznost ga je zadela zaslužena kazen. Premeščen je v Smlednik, k najhujšemu kranjskemu župniku, s katerim ne more nihče izhajati in kamor se duhovniki pošiljajo za kazen. Morda spozna g. Hribar sedaj, da so značajnost, poštenje, stalnost v prepričanju in odkritosrčnost samo lastnosti, katere kranjskemu duhovniku le — škodujejo.

(Narodna ravnopravnost.) Dne 22. septembra se je odposlal iz Ljubljane brzojav v Krško, kamor je došel še le čez 28 ur. Stranka je vsled tega imela več sitnosti in kake 4 gld. škode. Pritožila se je. Pritožba je bila sestavljena v slovenščini, a nanjo je došel nemški odgovor, v katerem se je pritožba odbila. Gospôda pri poštnem ravnateljstvu še menda sedaj ne vé, kako se glasi člen XIX. državnih osnovnih zakonov. V devetindvajsetih letih niso imeli časa, da bi se bili seznanili z njim.

(Zanimiva kazenska obravnava) se je vršila dne 20. oktobra pred c. kr. okrajnim sodiščem v Litiji, kazenska obravnava proti župniku Ivanu Nemaniču iz Št. Lamberta pri Zagorju zaradi razžaljenja gosposke in župana. Nam je došlo natančno poročilo o tej zanimivi obravnavi, ki nam kaže v najbolj žalostnih barvah neznosno razmerje na deželi, kateremu je kriv jedino le sedanji klerikalni sistem, tako da nam je obsojene duhovnike skoraj že zmatrati za žrtve tega jim naloženega sistema. V župniji šentlambertskega vladal je do

pred kratkim najlepši red mej občani in župnikom. Ko pa je prišel novi župnik Ivan Nemanič, napočila je nova doba. V svoji vsegamogočnosti si je ta župnik odtujil simpatije vseh občanov, in prišle so na župana Grošlja pritožbe, da novi župnik tudi pri razdelitvi ubožnih denarjev zanikrno postopa. Župan Grošelj je vsled tega napravil na c. kr. okrajno glavarstvo v Litiji ponižno prošnjo, naj župnika opominja, da ubožni denar redno razdeli. Glavarstvo poslalo je ta dopis župniku, naj se o njem izjavi. Ta dopis vrnil je župnik na glavarstvo s sledečim neverjetnim dopisom: „Slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Litiji. — Notranja skrajna nesramost šentlamberskega županstva se je videla. Značilno pa je, da slavno c. kr. okrajno glavarstvo pošlje tako bornirano neumnost zur Aeusserung, ko ni nikjer niti v Avstriji niti na Kranjskem najti postavne določbe, da bi moral župnik od župne ubožnice račun dajati občinskemu biku. R. (rimsko) k. (katoliško) cerkveno upraviteljstvo v Šentlambertu 25. septembra 1896, Ivan Nemanič l. r.“ — Ta dopis prišel je na znanje c. kr. deželni vladi in ta je ukazala, da se vsa zadeva izroči sodišču. Tako je prišel župnik Nemanič na zatožno klop. Pri obravnavi je bil začetkoma jako dobre volje, se je vedno smehljaj in tudi hladnokrvno izjavil, da se ne čuti krivega, da pa v imenovanih besedah ne razvidi nobene razžalitve, in da z besedo „občinski bik“ ni razžalil župana, temveč, „da je hotel le vse ad absurdum speljati!“ Izgovarjal se je, da je imel v mislih štirinotega občinskega bika, moral je pa na vprašanje pripoznati, da v občini nobenega štirinotega občinskega bika ni. Dokazalo se je pa župniku Nemaniču, da pod besedo občinski bik nobenega drugega ni imel v mislih, kakor starega, občespoštovanega župana šentlambertskega, in da to sledi že iz tega, ker je v zadnjih časih proti županu z enakimi psovki oblastno postopal. Župan je namreč potrdil, da ga župnik že precej časa zaničuje in da ga, kadar ima pri njem opraviti, psuje z besedami: „goljuf, lump“ ter se nad njim s tem maščuje, da pisma, namenjena županstvu, ki pridejo s pošto torbo v župnišče, nalašč pošlje nazaj v daljno Zagorje, kjer jih mora županstvo zopet iskati. Tudi to se je dognalo, da župnik Nemanič kar javno svoje ovčice zasramuje, in se je v neki gostilni izrazil: „vsi pavri so biki“, na kar mu je neki posestnik odgovoril: „vi farjste pa hudiči“. Okrajno sodišče spoznalo je župnika Ivana Nemaniča krivim razžaljenja gosposke in župana ter ga obsodilo na 100 gld. globe oziroma 20 dnij zapor, uvaževaje izvanredno množico obtožilnih okolščin. Ko se je razsodba razglasila, zapustila je župnika Nemaniča dobra volja in postal je tih in bleđ. Morebiti je vsaj za trenutek spoznal žalostni položaj, v kateri je prišla naša duhovščina vsled sedanjih razmer in morebiti se mu je vsaj za trenutek vzbudila želja, da bi se vrnili oni časi, ko še nismo imeli onega moža v Ljubljani, kateri je uničil tesno in lepo vez, ki je svoje dni jedinila duhovščino in narod.

(Višja dekliška šola) se je otvorila v Ljubljani. Ta zavod bode slovensk, samo dva predmeta se bodeta

učila v nemščini. „Slovenčevi“ pristaši so zopet porabili to priložnost, da dolže narodno stranko, da pospešuje ponemčevanje. Vsak pameten človek vé, da šola, v kateri se poučujeta dva predmeta v nemščini, še ni ponemčevalnica. „Slovenčeva“ gospôda je še nedavno zagovarjala tako uredbo vseh ljudskih šol v Ljubljani. Sicer je pa narodni mestni zastop le na pritisk vlade privolil, da se dva predmeta nemški poučujeta. Drugače bi se bilo dovolilo profesorjem državnih zavodov poučevati na tej šoli. Pri tem je omeniti, da je klerikalna stranka napenjala vse sile, da se višja slovenska dekliška šola ne otvori. Posebno je v deželnem šolskem svetu proti njej deloval prošt Klofutar.

(Slovenščina v štajerskih srednjih šolah.) Na Dolenje Štajerskem je slovenščina obvezna samo za dijake na celjski dvojezični gimnaziji. To je pa krivica, če se pomisli, da se na vseh južnoštajerskih srednjih šolah vzgajajo uradniki za slovenski del dežele. Omeniti je, da se je celo deželni zbor izrekel v neki resoluciji, da se naj na Dolenjem Štajerskem vse srednje šole tako uredi, da bodo učenci, ko jih dovrše, večji obeh deželnih jezikov. Na ta sklep se vlada ne ozira.

(Grof Badeni in jezikovno vprašanje.) Ministerski predsednik je obljubil, da bode gledal, da se bode zadovoljilo opravičenim jezikovnim zahtevam pri uradih, v kolikor so utemeljene. Pri tem se bode pač treba ozirati na težave, ki izvirajo iz sedanje uredbe šol. Ta dostavek ministerskega predsednika vzbuja največje neupanje pri nas Slovencih. Vlada se bode zopet sklicevala, da se na Koroškem ne more slovenski uradovati, ker vsled ondotne uredbe šol ni slovenščine večjih uradnikov. Za to se pa vlada ne zmeni, da bi za slovenske šole poskrbela.

(Okrajno sodišče v Cerknici) imelo bode odslej širši delokrog, ker je pravosodno ministerstvo ukrenilo, da je izločiti občino Rakek iz sodnega okraja logaškega in občino Žilce iz sodnega okraja loškega ter ju prikllopiti sodnemu okraju cerkniškemu.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu oktobru 1896. l. je 74 strank vložilo 34.695 gld. 62 kr., 35 strank je vzdignilo 7528 gld. 44 kr. in 27 strankam se je izplačalo posojil 13.665 gld. 12 kr. Stanje vlog (237) 75.041 gld. 65 kr. Denarni promet: 91.543 gld. 12 kr.

(Naknadni kontrolni shod) za rezerviste in deželne brambovce bode 10. oziroma 20. novembra v brambovski vojašnici.

(Kmetijske družbe občni zbor.) Dne 18. oktobra je kranjska kmetijska družba imela v Novem Mestu izredni občni zbor, ki se je pečal z vprašanji, kako obnoviti vinograde poškodovane po trtni uši. Od 15. do 20. oktobra je bila v Novem Mestu vinogradarska razstava. Bile so razstavljene razne stvari, ki se tičejo vinogradarstva. Razstava je bila jako poučna in so se dolenjski kmetovalci jako zanimali zanj.

(Razstava sadja celjske kmetijske podružnice) je bila dne 11., 12. in 13. m. m. Namen razstavi ni bil povzdigniti sadjarstva, temveč ž njo se je le hotela

delati nemška propaganda. Udeležili so se je največ nemškutarji. Vršila se je v čisto nemškem duhu. Pozdravi so bili vsi samo nemški, kakor da je Celje kje na Predarlškem ali Solnograškem. Razstava je bila jako ponižna, posebno, ker se je ni udeležila savinjska dolina, kjer je sadjarstvo najbolj razvito. Vrli Savinčanje niso hoteli povzdigovati slave celjskega propadajočega nemškutarstva. Kmetijska razstava je Celjanom pokazala, da nemškutarja tudi na Dolenjem Štajerskem več ne vleče. Značilno je, da so vsi odborniki, — celjski nemškutarji — odlikovani z darili.

(Štajerski deželni glavar grof Edmund Attems) je imenovan tajnim svetnikom. Ker si nova ekscelenca ni pridobila nikakih večjih zaslug za deželo štajersko, sodijo parlamentarni krogi, da je bil grof Attems odlikovan, da se mu olajša — odstop z mesta deželnega glavarja.

(Škandal v tržaškem občinskem svetu.) Minuli teden, v četrtek, se je zgodil v mestnem zastopu tržaškem nečuvven škandal. Iredentovec dr. Spadoni je napadel občinskega svetovalca Gorjupa, ker je na shodu na Proseku grajal občinski zastop in krščenega čifuta Veneziana imenoval „žida“. Spadoni je rekel, da je vsled tega prisotnost občinskega svetovalca Gorjupa nemogoča v mestni dvorani in predlagal resolucijo: Mestni svet izraža svojo pohvalo občinskemu funkcionarju Vidussiju na njegovem energičnem in pravilnem postopanju (na shodu na Proseku), v tem ko obsoja nespodobno vedenje svetovalca Gorjupa na shodu na Proseku. Gorjup se je krepko branil zoper ta napad, ali z laško svojatjo, ki vlada v občinskem svetu v Trstu, je poštena in pametna beseda nemogoča. Občinski svet je po daljši debati s 24 proti 15 glasovom vzprejel Spadonijev predlog, vsled česar se je Gorjup odpovedal mandatu in zapustil dvorano. Sodimo, da gospod Gorjup ni prav storil. Prišel je v občinski svet po volji slovenskih volilcev, ne po volji tistih, kateri nosijo sicer zvonec v občinskem svetu in kateri njegovega preziranja niso vredni in za katerih sodbo ali obsodbo se mu ni treba zmeniti. Poštenega slovenskega moža ne morejo soditi ljudje, kakor so Spadoni in Raskovich.

(Zemljiška knjiga v Gorici) je neki uzor knjige, kakršna ne sme biti. Niti prepisi sodnih odlokov ne soglašajo, imena pa so večinoma nečuvveno popačena.

(Potrjen zakon.) Cesar je potrdil zakon o povišanju plač učiteljem na Goriškem. S tem je vsaj deloma in za največjo silo pomagano goriškim učiteljem.

(Pred goriškim porotnim sodiščem) je stala te dni neka slovenska obtoženka. Predno se je začela obravnavati, je predsednik Sbisa vprašal porotnike, če ima kateri kak uzrok zahtevati, naj se odveže dolžnosti, biti porotnik. Bankir gosp. Vervego je vstal in rekel, da mu njegova vest ne pripušča, biti porotnik pri obravnavi, kjer gre za usodo obtoženke, katere jezika ni povsem zmožen. Predsednik Sbisa se na to ni oziral, nego določil, da se vrši obravnavati s pomočjo tolmača. Ta tolmač je svoje tolmačenje tako vestno opravljal, da so mu morali drugi navzočniki pomagati, oziroma popravljati

njegove prevode. Na srečo je bil državni pravdnik primoran, umakniti svojo obtožbo in je bilo obtoženo dekletko, ki je prebilo pet mesecev v preiskovalnem zaporu, oproščeno.

(Flapp — nasprotnik Lahov.) „Edinost“ poroča: „Torej tudi škof Flapp! Tako vsklika „Il Piccolo“. Kaj se je zgodilo strašnega? Škof Flapp je šel mej — nasprotnike Italijanov! „Il Piccolo“ brzojavljajo iz Vižinade: „Danes, povodom birme, je škof propovedoval slovanski, kar se še ni dogodilo dosedaj v naši cerkvi. To je vzbudilo splošno nevoljo radi žaljenja našega narodnega čuta. Mestni zastop in meščanstvo, užaljena, sta se odtegnila slavnostim“. Ali glavno je v nastopnem za onega, ki ume čitati mej vrstami: „Na škofa je ta senzacija, provzročena po njega protinarodnem činu, napravila tak utis, da se je dal, bojé se kake sovražne demonstracije, spremljati iz vasi po orožnikih!!“

(Tako je prav!) „Primorcu“ se piše iz beneške Slovenije, da je beneške Slovence zelo navdušilo, da je prestolonaslednica slovanske krvi. Župan slovenskega Št. Petra je nameraval — upamo da je to tudi storil — odposlati prestolonasledniku in princezinji Heleni slovensko čestitko v imenu beneških Slovencev.

(Prof. Šime Ljubić †.) V svojem rodnom mestu, v Starem trgu na otoku Hvaru v Dalmaciji, je umrl jeden najodličnejših sinov bratskega nam naroda hrvatskega, znameniti učenjak Šime Ljubić. Pokojnik se je rodil 24. maja 1822. l. Že kot mlad duhovnik se je jel baviti s hrvatsko književnostjo. Bil je tudi profesor na spletski gimnaziji in tudi drugod, naposled pa postal ravnatelj zagrebškega muzeja. Ljubić je ogromno mnogo spisal in si pridobil za zgodovino neizmernih zaslug. Pokojnik je bil član jugoslovanske akademije. Bodi mu časten spomin!

(Poroka laškega prestolonaslednika s princezino Heleno) se je vršila v soboto dne 24. oktobra. V Kvirinalu je bila civilna poroka, v cerkvi Santa Marija degli Angeli pa cerkvena. Umeje se ob sebi, da se je vršila poroka sijajno. Ljudstvo je ženinu in nevesti in vsem članom savojske in črnogorske knežje rodbine prirejalo navdušene ovacije.

(Knjige „Družbe sv. Mohorja“.) Letos je družba sv. Mohorja svojim članom dala šest jako lepih knjig. Prva knjiga je običajni društveni koledar, ki ima mnogo zabavnega in poučnega berila. Iz koledarja tudi posnemljemo, da je družba imela letos 75.227 članov. Potem je letos izšel poslednji zvezek knjige „Naše škodljive rastline v podobi in besedi“, katero je spisal Martin Cilenšek. Slovenskih Večernic 49. zvezek pa daje čitateljem več zabavnega berila. Poleg tega je Družba sv. Mohorja izdala molitvenik „Marije Device“ in pa nadaljevanje izvrstne Lampétove knjige „Zgodbe sv. pisma“, ki je gotovo najzanimivejša in najlepša društvena knjiga. Za pevce je posebnega pomena pesmarica, katere je letos izšel I. zvezek. V njej se podaja več slovenskih pesmi s sekiricami vred. Ta knjiga bode mnogo pripomogla, da se mej narodom razširi petje dobrih slovenskih pesmij.

Razne vesti.

(Javna ura na novem poštnem poslopju v Ljubljani) je bila pretekli teden pod kupolnim prizidkom postavljena in bode baje v nočnem času s primerno razsvetljavo oskrbljena.

(Požari.) Triletni kčjarja sin Fran Gregorc se je dne 29. oktobra v Spodnjih Domžalah igral z žveplenkami in užgal steljo. Ogenj se je valed močnega vetra hitro razširil in upepelil hišo, skedenj in hlev ter vse pridelke. Da niso prišli na pomoč domžalski gasilci, bi bila prišla v nevarnost cela vas. — V oljarni pri Zidanem je v noči od 6. do 7. m. m. se bilo unelo žaganje, ki se rabi za čiščenje olja. Unela se je tudi kad, v kateri je bilo spravljeno olje. Da se je ogenj zapazil pol ure pozneje, bila bi vsa tovarna pogorela. Tako je pa le 3000 gld. škode. — V Suhemdolu je minoli mesec zgorel kozolec posestnika Mihela Remca. Ogenj so najbrž zanetili fantje posestnika Zrnika, stari po 15, 12 in 7 let. — Silni požari so napravili dne 13. oktobra v Tarnavu in njega okolici veliko škodo. V Tarnovu so zgorele vse vojaške barake, tako, da morajo vojaki sedaj pod milim nebom prenočevati. Škoda znaša 20.000 gld. Veter je zanesel ogenj v bližnjo vas Delakyn, kjer je zgorelo 30 poslopij, škode je 120.000 gld., pa tudi na gospodarska poslopja grajščin Lubianski in Zbaraz, kjer znaša škoda tudi nad 100.000 gld.

(Nesreče.) Na progi od postaje Kainisch do Ausseeja na Gorenjem Štajerskem je dne 19. m. m. tovorni vlak ušel strojevodji. Drvil je po strmini nizdol s tako silo, da ga ni bilo moč ustaviti in zunaj postaje Aussee skočil s tiru. Pet vagonov je bilo razbitih, jeden sprevodnik težko, več drugih pa lahko ranjenih. — Zadušil se je v Goričici v vrhniškem okraju 70letni Janez Petrič. V sobi, v kateri je starček prebival, je nastal požar in dim je moža zadušil. — V Radečah pri Zidanem mostu se je primerila velika nesreča. Karol Petrič vračal se je z lova domov in tik doma jemal patrone iz puške. Držal je puško vodoravno, puška se sproži in zadene blizu stoječega slaboumnega Janeza Jelena, po domače „Anza“ tako nesrečno v glavo, da je bil pri tej priči mrtev.

(Izgubljen, a srečno najdena listnica.) Pri izvozu čeku gospodu Turku ml. službujoč voznik je izgubil listnico, v kateri je bilo 475 gld. Naznanil je stvar policiji, potem pa preiskal pot, koder je je vozil in kjer je listnico izgubil. Sreča mu je bila mila. Našel je listnico

blizu mesarskega mostu v blatu. Pravo čudo je, da je ni že prej kdo našel in — izpraznil.

(Ponarejene krone.) V Senožčah so orožniki prijeli posestnika Jožefa Čehovina iz Hrenovic, ker je izdajal dosti dobro ponarejene krone. Čehovin trdi, da jih je dobil od nekega peka, pri katerem je menjal petak, a kaže se, da jih je sam naredil.

(Povodnji.) Minoli mesec so bile grozne povodnji skoro po vsej srednji in zapadni Evropi. Sava je bila močno narasla in je hudo poškodovala črnuški most. Po Gorenjskem je voda odnesla od žag več lesa. Furlanska ravan na Primorskem je bila vsa preplavljena. Po Koroškem sta Zila in Drava bili poplavljeni mnogo sveta. V jednom kraju je Zila staro strugo zasula in si novo izkopala. V Trstu in Rimu je bilo mnogo mesta pod vodo. Po Francoskem je voda napravila na milijone škode.

(Žganje ga je ubilo.) Pri posestnici Ani Triler v Starem dvoru pri Škofji Loki službujoči 28letni hlapec Janez Hartman se je minuli teden na Trati nasrkal sladkega jeruša tako, da ga ni bilo vzbuditi iz spanja. Ostal je v krčmi, kjer so ga zjutraj našli — mrtvega.

(Blazen človek.) „Slov. Gosp.“ poroča, da je te dni v neki vasi pri Ljutomeru neki priletni mož živi belouški glavo odjedel, rekši: „Marija ti jo je strla, jaz pa sem ti jo odjedel“. — „Slov. Gosp.“ pravi pomilovalno: „Dedu se je gotovo pamet zmešala.“ Po našem mnenju je to bilo znamenje verske blazuosti.

(Obrtno-nadaljevalno šolo za zidarje) je vlada ustanovila v Renčah na Goriškem. To je prva šola za to stroko na Primorskem. Kdaj dobimo vendar že na Kranjskem tako šolo?

(Tatvine na debelo.) V provincijalni blagajnici v Palermu se je izkazal primankljaj 800.000 lir. Blagajnik Martinež je pobegnil, preiskava pa je dognala, da mož ni sam kradel, nego da so bili z njim porazumljeni razni župani in drugi javni uradniki. — V Kijevu je zaprt upravitelj posestev grofa Branickega. Mož je užival najpopolnejše zaupanje svojega gospodarja, a dasi je imel uprav sijajne dohodke, tako da bi si lahko prištedil lepo premoženje, je vendar kradel kakor sraka. Tekom ne katerih let je mož oplenil grofovo blagajnico za več nego milijon rubljev. Ves ta denar, kakor tudi večino svojih dohodkov je nezvesti upravitelj zaigral na borzi.

Leskovška afêra pred novomeškim sodiščem.

(Konec.)

Obravnava se je opoldne pretrgala in popoldne nadaljevala. Prvi je bil kot priča zaslišan dekan Verk iz Vidma. Ta je rekel, da je 14. maja t. l. Vakselj k njemu prišel in se hotel spovedati, a da mu je bil rekel, naj le počaka, saj bo obravnava resnico spravila na dan; Vakselj mu je vse hotel povedati, ali ker je to pričo že večkrat slišal od drugih, ga ni hotel poslušati. Dekan Verk je rekel, da je Vakselj nanj napravil utis, da je popolnoma potrft človek in da ga vest hudo peče. Rekel je tudi dekanu Verku, naj ga potolaži.

Zaslišal se je na to kaplan Franc Dimnik iz Leskovca, ki je že tri leta tam kaplan. Ta je rekel: Meni je znano to le: Jaz sem Vakseljna jedenkrat vprašal,

zakaj je krivo prisegel. On mi je odgovoril, da je šel g. dekana vprašat in da mu je tisti rekel, da naj tako govori kakor Ana; da mu je Vakselj potem rekel, kaj če bo treba priseči in da je dekan z rameni zmajal in rekel na to: Govorite kakor Ana. Predsednik je vprašal to pričo, kaj o Vakseljnu misli in njegovi poštenosti. Kaplan Dimnik je odgovoril: Jaz zmatram mežnarja za jako poštenega in resnicoljubnega človeka, nikdar mu nisem prišel na sled kake laži. Na to ga je vprašal predsednik, če se je z dekanom kaj o tej stvari pogovarjal. Kaplan je odgovoril, da o tem ne jedenkrat ni bilo mej njima pogovora, samo jedenkrat leta 1895. poleti, da je rekel gosp. dekanu: „Kuharica Ana se ne vede dobro,

ker po noči zmiraj uhaja". Dekan mi je na to odgovoril, da naj na to nič ne dam, kar ljudje govorijo; ljudje več govorijo, kakor je res, saj so tudi govorili, da je bila lani, t. j. 1894. l. v interesantnem stanu in to ni bilo res. (Tedad pa je otroka povila, ki je ležal 11 mesecev v koštenici).

Predsednik vpraša kaplana, kaj sodi o značaju Ane Šterbenc. Kaplan odgovori po kratkem premisleku: Ano Šterbenc sem jaz zmiraj za nič vredno imel. Na to vpraša g. kaplana dr. Slanc, zagovornik Franca in Mice Vakselj, če vé, da je Ana po zimi v spalnici dekana spala. Tega vprašanja predsednik ne dopusti.

Zasliši se priča Marolt, posestnik v Leskovcu. Ta pravi: Marija Vakselj je meni tožila, da se bo njenemu možu slabo godilo, ker je otroka zakopal in me je prosila, da naj ga spravim do tega, da se pojde ovadit sodišču. Vakselj sam mi je pa 19. marca t. l. rekel, da je bil pri dekanu, da mu je rekel, da bo treba pričati in da mu je dekan rekel govoriti, kakor hoče. Vakselj je po njegovem mnenju skozi in skozi poštena duša.

Zagovornik dr. Slanc vpraša pričo, če je res, da je dekan z Ano Šterbenc šel časih v krčmo, da je pod pazduho jo vodeč, se sprehajal z njo, ko je bila v interesantnih razmerah in če se je Ani leta 1892. in 1894. poznalo, v kakem stanu da je. Priča pravi, da so o tem ženske in moški govorili, v krčmi pa da dekana in Ane Šterbenc sam ni videl.

Na to se zasliši preiskovalni sodnik Kessler. On pravi, da je prišel 7. aprila t. l. Vakselj v sodnijo in ga vprašal; „Ali ni res, g. adjunkt, da sem jaz tako prisegel, da sem otroka zakopal in da ga nisem zakopal“. Na me je to napravilo utis, kakor da bi me hotel Vakselj ujeti, da dne 1. aprila, ko sem ga za pričo zaslišal nisem kaj prav zapisal. Priča pravi, da je Vakseljna vprašal zaradi tega, če ga je kdo zapeljal, ker je mislil, da je dekan to storil, ker se je sploh govorilo, da je dekan oče otroka, ki se je stran spravil. Ko je otroka iskal v Leskovcu je hodil z dekanem po mostovžu v farovžu, dekan se mu je močno preplašen zdel in rekel mu je, kake dokaze ima v rokah zaradi detomora, zaradi katerega preiskuje, da mu je na to priča odgovorila, da ima otroka in da je na to dekan obupno rekel: „Moj Bog, kaj pride vse čez me!“

Zaslišale so se še druge priče, ki pa nič važnega niso mogle povedati. Zaslišal se je tudi sodnik krški, Gregorin, in ta je mej drugim povedal, da ima on Vakseljna za jednega najboljših leskovških prebivalcev in da ni nikdar o njem nič slabega slišal.

Preberejo se spričevala o zadržanju vseh obtožencev.

Spričalo o dr. Šterbencu, katero spričevalo je izdalo županstvo v Krškem, glasi se mej drugim tako, da dr. Šterbenc najmanj dvema tretjinama prebivalcev svoje fare ni všeč, da preveč na denarno stran oči obrača in je hude jeze. O Ani Šterbenc govori spričevalo, da je leta 1892. otroka porodila, kateremu je mežnar Vakselj varuh in za katerega otroka je sodišče v Trebnjem kaplana Š. četom spoznalo.

Dr. Šterbenc na to pravi, da ni res, kar spričalo govori in zatrjuje, da je dosti dijakov na univerzi podpiral, ki so zdaj že profesorji, da vsako leto 15 do 20 dijakov oblači, da je svoji rojstni fari nove zvonove kupil, in da je v leskovški farovž vtaknil 6—7000 gld., da daje ubogim žito in da so zaupni možje, ki so se zaslišali o njegovem značaju, njegovi sovražniki.

Dr. Slanc kot zagovornik Vakseljnov je vložil pred obravnavo prošnjo, v kateri trdi, da je kuharica Ana Šterbenc po zimi spala v spalnici dekana, da je dekan,

če je bil doma, dopoldan in popoldan najraje v kuhinji sedel, da je hodil z Ano na sprehod in v krčmo, ter je prosil, da se priče, katere je v prošnji navedel o tem zaslišijo.

Vložil je tudi prošnjo, da se priče zaslišijo o tem, da se je Ani Šterbenc leta 1894. poznalo, da je v interesantnem stanu, da je to vsak lahko spoznal, ter tretjo prošnjo, v kateri je trdil, da je dr. Šterbenc, ko je bil župnik v Hrenovicah, neko Terezo Poljšak, babico v Šmihelu pri Hrenovicah, ker je njegovo tedanjo kuharico sumničila, da je v interesantnem stanu, udaril na usta, ter jej 2 zoba izbil, jo sunil s škornjem in udaril v lice, da je omedlela in krvavela, da jej je potem ponudil za vsak zob 5 gld., da je potem Tereza Poljšak napravila ovadbo o vsem tem na okrajno glavarstvo v Postojni, da je pa isto to ovadbo zaradi inkompetence Terezi Poljšak vrnilo. Dr. Slanc potem z ozirom na to, da se stvar danes konča, ni zahteval, da bi se priče klicale ter zaslišale o trditvah v navedenih prošnjah, pač pa prosi, da se ovadba Tereze Poljšak na glavarstvo v Postojni, ki v aktu leži, prebere. To pa zaradi tega, da se vidi, da g. dekan svoje kuharice rad v zaščit jemlje. Dalje prosi, da se preberejo iz preiskave zapisniki, ki so se zapisali pri zaslišanju farovških dekel ter hoče s tem dokazati, da je dekan rad v kuhinji posedaval. To pa zaradi tega, ker je tam videti moral, da je Ana Šterbenc v interesantnem stanu. Slednjič prosi, da se prebere ovadba Marije Končnik z dne 12. januarja 1892 iz kaz. akta VIII. 1892/C 1. Župnik Končnik je namreč leta 1892 umrl v Cerkljah pri Krškem in dr. Šterbenc je prišel z vozovi ter vzel 1 kravo, 5 vozov koruze v štoržih, 1 voz zelnatih glav, 38 kur, katere je na 2 vozovih odpeljal, 6 parov nožev in 6 žlic, 1 zlato uro in 2 srebrni ter vse odpeljal k sebi v Leskovec. Marija Končnik kot dedič po župniku Končniku je o tem storila ovadbo dne 12. januarja 1892 ter v taisti pravi, da je protestovala proti temu, da dekan to stran pelja. Dr. Slanc pravi, da hoče s tem podpirati spričevalo krškega županstva.

Te predloge je sodišče odvrnilo.

Državnega pravdnika namestnik dr. Travner pledira ter poda v sicer kratkem pa dovršenem govoru vse sumljaje in dokaze, ki govorijo za obsodbo dr. Šterbenc.

Dr. Slanc kot zagovornik Franca in Mice Vakselj vzame kot predmet svojemu zagovoru skrivno odpravljenje od Ane Šterbenc 20. septembra 1894 porojenega otroka in dokazuje po tem, kako se je pri odpravljanju otroka godilo in pozneje, ko se je krivo pričalo; da je bil dr. Šterbenc gospodar položaja in leta in ne Ana Šterbenc in da je dekan dr. Šterbenc vso stvar vodil, ter pride do zaključka, da je na njegovega klijenta Franca Vakseljna tedaj, ko je šel krivo pričati in ko je krivo pričal, pritiskala taka psihološka sila od strani dekana, ki hudodelstvo izključuje. Glede Marije Vakselj pa pledira na to, da je stala pod takim utiskom, da ni smela resnice govoriti, če ni hotela svojega moža izdati.

Govoril je potem še zagovornik dr. Šterbenc in Ane Šterbenc dr. Šušteršič. Replike so bile kratke, posveto-vanje sodnikov pa je trajalo jako dolgo.

Razsodba je znana: Franc Vakselj je bil obsojen na 14 dni ječe, Marija Vakselj in dr. Jurij Šterbenc sta bila oproščena, Ano Šterbenc pa je sodišče obsodilo na tri mesece v ječo (pet mesecev je bila v preiskovalnem zaporu), ker je Frana Vakselja zapeljala h krivemu pričanju.

Po razglasitvi obsodbe je dr. Šterbenc segel v roko predsedniku Golju in se zahvalil za trud. Državni pravdnik in zagovornik Vakseljnov dr. Slanc sta napovedala pri-tožbo ničnosti.

Smešnica.

Mizarski pomočnik sreča na Dunajski cesti mladega dečka, ter vpraša: „Dečko povej mi, koliko ur je še do Ljubljane.“

„To se jako težko izračuni, ker imamo že pri nas dve, pri sosedu imajo tudi jedno i. t. d.; vseh vam res ne morem naštetih“, odgovori mu poredni deček, ter steče po cesti naprej.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. (5—18)

Tržne cene v Ljubljani

4. novembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 50	Špeh povojen, kgr.	68
Rež,	6 20	Surovo maslo, „	70
Ječmen,	6 —	Jajce, jedno	3
Oves,	7 —	Mleko, liter	10
Ajda,	8 40	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	6 50	Telečje „	58
Koruza,	5 60	Svinjsko „	58
Krompir,	2 20	Koštrunovo „	36
Leča,	10 —	Pišanec „	40
Grah,	10 —	Golob „	15
Fizol,	8 —	Seno, 100 kilo	2 50
Maslo, kgr.	90 —	Slama, „	2 10
Mast,	70 —	Drva, trda, 4 metr.	7 20
Špeh svež	68 —	„ mehka, 4 „	5 —

Kathreiner
KNEIPPOVA SLADNA KAVA
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje s imenom:
Kathreiner

Avstrijsko podjetje

daje

postranski zaslužek.

Vprašanja pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje.

Preobleke.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15

Najnižje cene.

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 21. novembra 1896.

Loterijske srečke.

Trst, dné 24. oktobra: 38, 81, 68, 8, 85.
Praga, dné 28. oktobra: 17, 37, 90, 61, 67.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 skatulkami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvaja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetja in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (1—21)

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—21)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kaker tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.